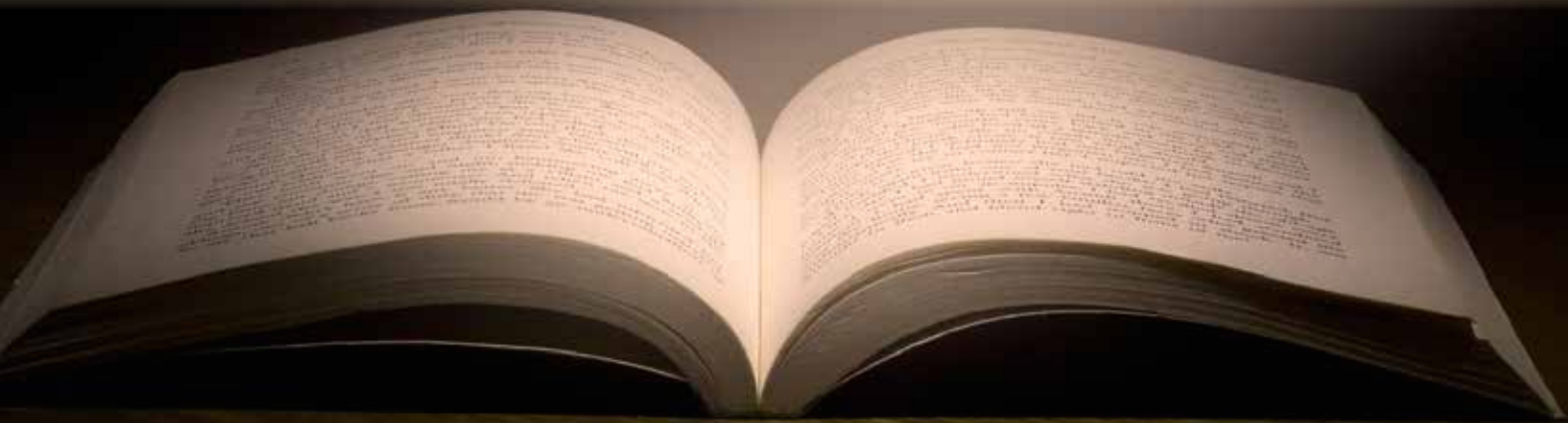

Kulturni

LIST

O B Č I N E Š O Š T A N J

KNJIŽNICA VELENJE, STANKA LEDINEK

*Branje dobrih knjig je kot pogovor
z najboljšimi ljudmi preteklih stoletij.*

RENÉ DESCARTES

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXVI
ŠT. 7/8
25. AVGUST 2022

Iz galerije

Blaževa pot mimo šole

V poletnih mesecih se v Mestni galeriji predstavlja slikar **Blaž Hribernik** iz Mozirja. Gre za mlajšega ustvarjalca, po poklicu aranžerja, ki je v likovni svet vstopil v iskreni želji ustvarjati in se hkrati tudi sam učiti. Kljub temu da še ni veliko razstavljal, je že opazen in večkrat nagradjen. Med ostalimi nagradami mu veliko pomeni priznanje ZLDS zlata paleta za krajinsko sliko. Poleg nje je kot osrednji del razstave Mona Liza, eno prvih Blaževih »platen«, ki jo je poustvarjal dlje čase.

Odprije razstave je bilo 7. julija, v programu sta sodelovala **Nace Serdinšek** na kitari in likovna kritičarka **Terezija Bastelj**, ki je avtorju čestitala in med drugim povedala:

Blaž Hribernik že dlje časa intenzivno likovno poustvarja in ustvarja. Od slikarskih tehnik goji pretežno akril na platno in različne mešane tehnike. Tematsko prevladuje figuralika, portret, tudi živalska glava. Posebno zanimanje namenja pokrajini in njenim izsekom, ki delujejo kot nekakšna tihožitja. Lahko se povezujejo z vsebinsko drugačnimi kompozicijami, ki pa so likovno velikokrat že povsem samozadostne. Glede na videno Blaž že dlje časa intenzivno likovno poustvarja in ustvarja. Z različnimi risarskimi in slikarskimi tehnikami, prevladuje pa akril na platno, in se z ome-

njenimi tehnikami že prehaja z uporabe predlog v inovativno zastavljeno likovnost. Njegova dela so nabita z občutji, ki variirajo od intimističnih v portretih do ekspresionističnih v krajinah in so dragocen pokazatelj avtorjeve notranje moči.

Naša civilizacija je civilizacija vida – podobe. V prejšnjih – starih je bila pomembnejša beseda. Ta vedno kaže na odnos – razmerje. Po njej smo se učlovečili. Danes pogrešamo prava razmerja. Stvari ne znamo ubesediti, posebno pa ne občutij, odnosa, čustev. Zato je tudi podoba največkrat brez vsebine, prazna. Za njo in človeka. Pa saj ga tudi pred njo pogosto ni več. Vse bolj je dragoceno, kadar se vzpostavi

Foto Milojka B. Komprij

MILOJKA B. KOMPRIJ

vi živa komunikacija; avtor – delo – gledalec – beseda.

Takšen živi tok duha vedno zmora v ponižnost prestrezati navdihujočo ustvarjalnost.

Ustvarjalec je individuuum, ki mu ni treba škiliti čez planke in zganjati napuha ali nevoščljivosti.

Potruditi se mora le, da žerjavico tradicije in obrtnosti, ki tli pod plastmi pepela, vsega poznane-ga, razpiha na nov, le njem lasten način, v svetel plamen. Naj se to posreči tudi Blažu.

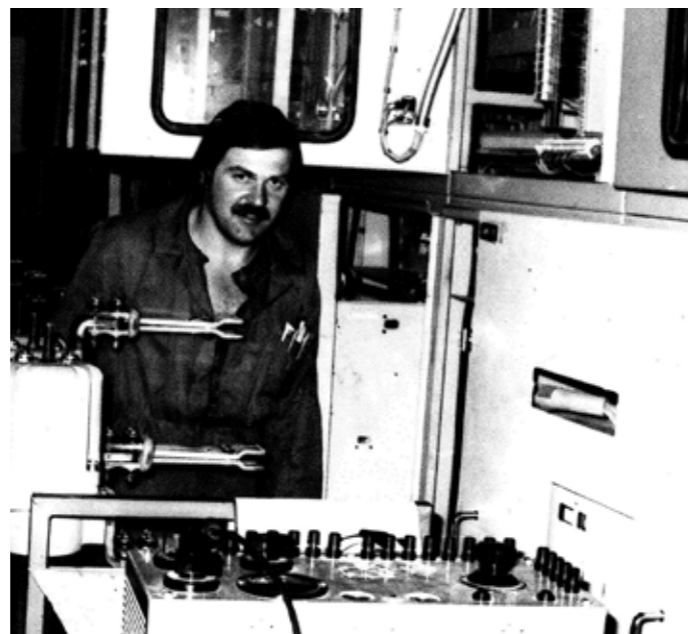
Gotovo bo za mladega avtorja še slišati, Zavod za kulturo Šoštanj pa je vabil k ogledu in obisku galerije do 8. avgusta.

Klepet pod Pustim gradom – Marjan Stvarnik

V Muzeju usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju je 16. 6. 2022 potekala mesečna prireditev **Klepet pod Pustim gradom**. **Gost pogovora, ki ga je vodil kustos Jernej Hozjan, je bil tokrat Marjan Stvarnik.**

Že v osnovnošolskih letih se je navdušil nad športom, najbolj pa roketom, ki je bil v šestdesetih in sedemdesetih letih zelo popularen šport tako v Šoštanju kot tudi v sosednjem Velenju. V tistem času se je roket igral še na zunanem igrišču in v vsakršnih vremenskih pogojih. Zanimanje zanj je bilo zelo veliko, zato so bile tribune skorajda vedno polne. Večkrat je bilo na tekmah zelo napeto, tako na domačem terenu kot tudi na gostovanjih. Rad se spominja trenerja in športnega pedagoga Milogoja Jarnoviča, ki ga je prepričal v resnejše treniranje rokometu, prav tako pa tudi Štefana Kaca in Mira Požuna ter seveda ostalih soigralcev. Igral je pomembno vlogo v času največjih uspehov šoštanskega rokometnega kluba. Še danes je zelo visoko na lestvici najboljših strelcev šaleškega rokometu. Tudi po končani aktivni karieri rokometarja je še vedno ostal zvest športu in se z veteransko ekipo redno udeleževal turnirjev tako doma kot v tujini.

Vso delovno dobo je bil zaposlen v šoštanski termoelektrarni (TEŠ) in se tam tudi upokojil. Kot elektrarniški štipendist se je šolal na Elektrogospodarski šoli (EGŠ) v Mariboru, prakso pa je večinoma opravljal v TEŠ-u. Tudi kasneje, med samim službovanjem v TEŠ-u, se je redno udeleževal raznih izobraževanj in usposabljanj tako doma kot v tujini. Šoštanska elektrarna je bila takrat še razmeroma novo podjetje in ogromno je bilo novosti, s katerimi se je bilo treba seznaniti za kasnejše nemoteno delovanje. Delo je bilo večkrat tudi smrtno nevarno, zato je bilo treba biti za določene naloge zelo dobro izurjen, predvsem pa zelo natančen. Tudi na TEŠ ima lepe spomine, saj se je zelo dobro

Na delovnem mestu v TEŠ

Foto osebni arhiv

JERNEJ HOZJAN

razumel s sodelavci, s katerimi se še danes srečuje ob raznih priložnostih. Kot član sveta Krajevne skupnosti Šoštanj je sedaj že tretji mandat aktiven tudi na področju lokalne skupnosti. Na to področje se je vključil bolj po naključju, ampak vztraja še danes.

Cerkev

ZLATOMAŠNIKA Jože Pribožič in Vinko Potočnik

V prvi polovici julija, natančneje 10. julija, je bila v šoštanski farni cerkvi, posvečeni sv. Mihaelu, izjemno lepa slovesnost. Verniki in predvsem slavljenca zlatomašnik Jože Pribožič in Vinko Potočnik iz Raven, ki že vrsto let deluje v Mariboru, sta praznovala 50 let duhovništva, 7. avgusta pa je bilo pri sv. Križu nad Belimi Vodami srečanje vseh zlatomašnikov, ki je privabilo vernike od blizu in daleč. Datum je vezan na praznik svetih apostolov Petra in Pavla, ki je tudi dan, ko škofje posvečujejo novomašnike.

Takole je ob svečanem darovanju zlate maše med drugim zapisal naš zlatomašnik, župnik, **gospod Jože Pribožič**:

Duhovniki se z radostjo v srcu vsako leto spominjamo dneva svojega mašniškega posvečenja. Posebej še, če gre za kakšen okrogel jubilej. Takrat zadoni zahvalna pesem Bogu, za vse doživeto v duhovniškem poslanstvu.

Danes bo v šoštanski župnijski cerkvi odmevala zahvalna pesem za 50 let duhovništva šoštanskega rojaka Vinka Potočnika in domačega župnika Jožeta Pribožiča. Oba sva pred 50 leti, na praznik apostolov Petra in Pavla, prejela mašniško posvečenje in stopila na pot oznanjevanja Kristusovega evangelija.

Gospod Vinko je nadaljeval študij in postal profesor na teološki fakulteti ter ostal tudi povezan s pastoralnim delom na župnijah. Jaz sem je bil prvo leto po novi maši semeniški duhovnik v Kamnici, potem pa 7 let kaplan v Slovenskih Konjicah, kjer je bila s pastoralnim delom povezana tudi temeljita obnova župnijske

cerkve svetega Jurija. Vse delo nas je med seboj povezovalo v duhu tistih Slomškovihih besed: »Lepe cerkve so žive vere očitna priča!«

Star pregovor pravi: »Kar se Janezek nauči, to Janez zna!« Lahko rečem, da so me kaplanska leta zaznamovala za vse življenje. Ko sem pred 42 leti prišel v Šoštanj za župnika združene župnije Šoštanj, Bele Vode in Zavodnje, je bilo tudi tukaj s pastoralnim poslanstvom povezano obnavljanje cerkva. Najprej smo dogradili šoštansko župnijsko cerkev svetega Mihaela. Potem smo se lotili obnove ostali 10 cerkva. Delo nam je uspelo, ker so župljani radi zavihali rokave in povsod sodelovali. Leta 1991 smo 11 cerkvam zgradili še novo cerkvico svetega Vida na Slemenu, kjer je bila nekdanja cerkev porušena tik pred koncem 2. svetovne vojne. Da nam ne bi delovna vnema usahnila, smo se ob začetku našega stoletja vključili v obnovo cerkve svete Uršule na Uršiji gori in bili obnovljenega dela veseli. Ko je bila leta 2006 ustanovljena Škofija Celje, sem bil imenovan za škofijskega ekonomista in opravljal to službo 15 let. Tudi na Škofiji je bilo moje poslanstvo povezano z obnovo dobljenih in kupljenih stavb. Tudi v to delo so se vključili župljani naše združene župnije.

K vsemu temu je treba dodati vso tisto radost, ki je je duhovnik deležen pri bogoslužnih opravilih in raznih drugih pastoralnih srečanjih. Apostol Pavel je zapisal: »Vse premorem v Njem, ki mi daje moč!« Pa naj naštem jem nekaj tega, kar mi daje moč za duhovniško delo:

- občestveno srečanje pri sveti maši,
- srečanja z župnijskim pastoralnim svetom,
- sodelovanje s cerkvenimi ključarji in drugimi sodelavci,
- srečanja v zakonski skupini,
- srečanja v skupini Vera in luč,
- molitvene skupine,
- obiskovanje bolnikov in starostnikov po domovih, v bolnišnici v Topošici in v domu Zimzelen.

(...) Naj temu dodam še misel sv. Matere Terezije: »Dobro vemo, da to, kar delamo, ni drugega kakor kapljica v morje. A če ne bi bilo te kapljice, tudi morja ne bi bilo.«

MBK IN RK

Zlatomašnika je med svečanim obredom nagovoril diacon Roman Kavšak, ki je med drugim dejal:

*Oba sta imela novo mašo 2. 7. 1972. Gospod Jože Pribožič v brestaniški baziliki. Ena od vaših najljubših poveril iz Svetega Pisma, ki ste jo podelili z drugimi je bila: **Blagor povabljenim na Jagnjetovo gostijo**. Gospod Vinko Potočnik, vi ste slavili v Šoštanju in vaše novomašno geslo je bilo: **Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste imeli ljubezen med seboj.** (...)*

Hvaležni smo za vaju in do sedaj to vajino prehajeno pot duhovništva čutimo, da sta nam približala oltar. Kdor z vama obhaja sveto mašo, sreča Kristusa, ki se daruje za vse ljudi. Kdor prejema od vaju odvezo pri sveti spovedi, ponovno vstane kot nov človek v Kristusu.

Čeprav je danes vajina zlata maša, spoštovana gospoda zlatomašnika, nam dovolila, da je vajin praznik tudi naš praznik, združenih župnij Šoštanj, Bele Vode in Zavodnje.

Hvala vama za vajino močno vero, trdno upanje in resnično ljubezen, s katero nam kažeta pot k Bogu.

Hvala in Bog vaju živi.

Zlatomašnika pri obredu

Foto arhiv cerkve

Bogoslužna oznanila, september 2022

NEDELJA, 28. AVGUSTA, SV. MAŠE NA 22. NEDELJO MED LETOM

Šoštanska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 15.00 – srečanje bolnikov in starostnikov
Šoštanska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 10.30 – Jernejeva nedelja
Zavodnje ob 10.00

SREDA, 31. AVGUSTA, ČEŠČENJE SVETEGA REŠNJEGA TELESA V BELIH VODAH,

ob 8.00 sv. maša in molitvena ura, ob 17.00 molitvena ura in ob 18.00 sv. maša

NEDELJA, 4. SEPTEMBRA, SV. MAŠE NA 23. NEDELJO MED LETOM

Šoštanska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30, 11.30
Šoštanska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
Uršija gora ob 14.00

TOREK, 6. SEPTEMBRA, ČEŠČENJE SVETEGA REŠNJEGA TELESA V ZAVODNJU,

ob 8.00 sv. maša in molitvena ura, ob 17.00 molitvena ura in ob 18.00 sv. maša

ČETRTEK, 8. SEPTEMBRA, SV. MAŠE NA PRAZNIK MARIJINEGA ROJSTVA

Šoštanska župnijska cerkev ob 8.30
Šoštanska mestna cerkev – češčenje svetega Rešnjega telesa – molitvena ura 17.00–19.00, ob 19.00 sv. maša
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 11. SEPTEMBRA, SV. MAŠE NA 24. NEDELJO MED LETOM

Šoštanska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanska mestna cerkev ob 19.00
Sveti Križ ob 10.30 – povišanje Sv. Križa (g. škof Maksimilijan) | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 18. SEPTEMBRA, SV. MAŠE NA 25. NEDELJO MED LETOM

Šoštanska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30, 11.30 in ob 15.00 Vera in luč
Šoštanska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 25. SEPTEMBRA, SV. MAŠE NA 26. NEDELJO MED LETOM

Šoštanska župnijska cerkev – Šmihelska nedelja – ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

ČETRTEK, 29. SEPTEMBRA, NA GOD SV. MIHAELA, ZAVETNIKA ŽUPNIJE ŠOŠTANJ,

je v župnijski cerkvi v Šoštanju češčenje svetega Rešnjega telesa. Sv. maša bo jutraj ob 7.00, nato je češčenje do 10.00, ki se zaključuje s sv. mašo. Popoldanski del češčenja se prične ob 17.00 in se sklenu s sv. mašo ob 19.00 (ta dan ni sv. maše v mestni cerkvi).

SV. MAŠE V DOMU ZIMZELEN:

30. 8., 13. 9. in 27. 9. ob 19.00

Vila Mayer

Življenjsko poslanstvo med Inuiti – sestra Dorica Sever

V Vili Mayer smo imeli 6. junija 2022 redko in izjemno priložnost prisluhniti zgodbi sestre Dorice Sever, sicer iz Murske Sobote, ki kot frančiškanka Marijina misijonarka živi in deluje med Inuiti v kanadski (severovzhodni) Arktiki.

Foto arhiv Vile Mayer

Sestra Dorica Sever: Foto arhiv D. S.
»Biti navzoč med drugimi ljudmi in v svetu z Božjo prisotnostjo, ki jo nosimo v sebi.«

Občasni vrnitvi v Slovenijo nam je predstavila mnoga dejstva in svoj pogled na življenje s staroselci na severu: okoliščine, v katerih Inuiti živijo, njihove življenjske vrednote, navade, jezik, pisavo, način razmišljanja in družbeni položaj, ki je po njeni oceni podoben razmeram v državah tretjega sveta.

V primeru sestre Dorice Sever drži rek nomen est omen (ime je znamenje); leta 1999 se je odpravila na sever. Tam že 22 let živi svoje poslanstvo – širiti vse dobro in krščansko ljubezen med Inuiti. Ti so bili nekdaj v celoti samooskrbni nomadi, ki so zaradi zadostitve potreb po hrani sledili migracijskim putem živali. Še danes se preživljajo z lovom na divje živali, ribolovom in kitolovom v ledenem morju, le da na nekoliko drugačen način

preživetje, se Inuiti niso nikoli zapletali v vojne; so zelo miroljubni ljudje. Tudi kriminala pri njih skorajda ni: »Ničesar ne moreš ukrasti, nikamor ne moreš pobegniti.«

Od sredine 20. stoletja je skrb za Inuite prevzela kanadska vlada: omogočila jim je stalna zemljišča, zdravstveno oskrbo in šolanje. Vzpostavljena je bila trgovina, tako da so Inuiti končali svoje tradicionalno nomadsko življenje in se ustallili v majhnih naseljih. Zagotovitev materialnega blagostanja in varnosti je terjala svoj davek: počasno izginjanje inuitske kulture. Ker so jim postrelili pse, so jih primorali, da so se naselili v naseljih. Pes je bil tovorna žival, za otroke pa prva igrača. Zaradi sprejemanja pridobitev novodobnega sveta se Inuiti zavedajo spreminjanja lastne kulture in poskušajo ohranjati tradicijo ter vrednote, na katere so zelo ponosni. Med temi je delovanje v skupno dobro; kot egoisti in individualisti ne bi mogli preživeti. Zanje so ključni razpoložljivost skupnosti, spoštovanje in skrb za druge, skupno sprejemanje odločitev, učenje ter obvladovanje veščin.

Njihova duhovnost je bila pred prihodom misijonarjev usmerjena v animizem in šamanizem; verjeli so v živalske duhove in duhove prednikov. Zanje je bilo to zelo pomembno. Imena umrlih sorodnikov nosijo tudi otroci, v katerih dejanja se odrasli nikoli ne vpletajo. Verjamejo namreč, da bo tisti, čigar ime nosi otrok, poskrbel za ustrezno pot otroka. Novorojenček predstavlja prisotnost preminulega družinskega člana; novo življenje je nadaljevanje življenja prednikov.

Sestra Dorica je od leta 1999 v različnih misijonih v kanadski zvezni deželi Nunavutu (v inuktitutščini Naša dežela), ki je ogromen, a redko poseljen teritorij na severu Kanade. Obsega 2 milijona km² in je bil v glavnem zaradi težnje po večji avtonomiji večinskega inuitskega prebivalstva ustanovljen 1. aprila 1999 z glavnim mestom

Inuitska naselja

Foto arhiv D. S.

ŠPELA POLES

Iqaluit. Sestra Dorica trenutno deluje v škofiji Churchill Hudson Bay. Misijonarje škof napoti tja, kjer je zaradi pomanjkanja stalnih duhovnikov potrebno izobraževanje laikov, katehistov, ki po triletnem opravljenem programu dobijo škofov blagoslov za pomoč drugim v rasti v veri ter vodijo misijon: v nedeljo odprejo cerkev, pozvonijo, berejo Sveto pismo, delijo obhajilo, prinašajo evharistijo na dom bolnim in tudi krščujejo, kar vse poteka v inuitskem jeziku, inuktitutu.

Sestra Dorica je podroben in slikovit oris inuitske kulture ter njihovega vsakdana zaključila z lastnimi življenjskimi uvidi: »Poslanstvo misijonarja je prinašati dobroto in ljubezen v svet, zato smo mi vsi misijonarji. Življenje je skrivnost in je tudi izziv. Konec življenja je nek drug začetek v novi, drugi dimenziji. Inuiti, ki so varuhi našega planeta na severu, so nam lahko vzor in motivacija za preprostejši življenjski slog, ki ohranja organsko povezanost z naravo. Njihovo tisočletno preživetje v najbolj krutih okoliščinah na Zemlji nas usmerja k večji vzdržljivosti in – kar je najpomembnejše – zadovoljstvu s tem, kar imamo.«

Inuitski pregovori, modrosti, znamenja

- »Sveže stopinje jelena v snegu, novo upanje za življenje.«
- »Nikoli ne moreš zares vedeti, kdo je tvoj prijatelj in kdo sovražnik, dokler se led ne zlomi.«
- »Razen če si vodilni vprežni pes, je razgled bolj kot ne enak.«
- »Če misliš, da zmoreš, ali misliš, da ne zmoreš, imaš prav.«

Inuiti so sprejeli življenje sodobnega sveta, vendar se niso odpovedali svoji starodavni kulturi. Foto arhiv D. S.

Nedeljsko bogoslužje pod vodstvom izobraženih laičnih voditeljev

Foto arhiv D. S.

Severni sij. Po besedah sestre Dorice je »Božja ljubezen kakor sij, ki nas zvesto spremlja.«

Foto arhiv D. S.

Življenje piše zgodbe

Čudovite vsakdanje stvari

BRANKO SPITAL

Kar nekaj časa sem ga vabila k pogovoru, a vedno je imel kakšno nujnejšo opravilo. Tako sva komaj prilagodila čas drug drugemu v mesecu avgustu. Ko mi je nekje na začetku pogovora zaupal datum rojstva, sem sama pri sebi rekla: »Šment, res drži, da vse pride ob pravem času. Objava najinega pogovora bo malo pred njegovim rojstnim dnevom.« Saj ne, da bi Branko Spital iz tega delal zgodbo, ima preveč drugih na zalogi. Že to, kako so iz Špitalov nastali Spitali in kako nekateri sorodniki vseeno niso Spitali, ampak še vedno Špitali, pove na tak način, da ga na koncu še enkrat vprašam, kako se torej pravilno piše: Špital ali Spital? »Po samostojnosti Slovenije smo Špitali večinoma postali Spitali,« se nasmejeva ob njegovi zgodbi iz Škofje Loke. »Ko sem hodil v mizararsko šolo v Škofjo Loko, me je učiteljica isto spraševala: 'Ali je pravilno Spital ali Špital?' Pa sem ji rekel, da je napisano Spital, izgovori pa se Špital. Fajna učiteljica je bila Marija Kušar, samo nasmejala se je in rekla, da imamo Štajerci dolg jezik.«

In tako je tekel celoten pogovor z Brankom Spitalom iz Gaberka, ki veliko ve in rad pove. O preteklosti, o sedanjosti, o ljudeh in o domačem kraju. Na začetku sva se zmenila, da bova intervju zastavila po vrsti, od rojstva, do današnjih dni, a sva kmalu ugotovila, da bo šlo bolj sem in tja, naprej in nazaj. Branko povezuje zgodbe z zgodnjimi sedanji spomini. Tako sem že na začetku izvedela, da je »ate« umrl star 80 let in da je delal na LIK-u. Pa da je mama do zadnjega kuhala in gospodinjala ter umrla zaradi »naduhe«, rojena pa je bila kot Kresnikova Milka v Žabji vesi ...

Branko Spital je rojen malo pred polnočjo 11. 9.

Branko in sestra Milena Foto osebni arhiv

1953. »Ate je rekel, da me je Veluja (Velunja) prinesla,« se veselo smeji. Šlo pa je takole. Mami se je bližal čas poroda. Deževalo je in ate je šel po babico. Ob tem je prečkal potok Velunjo. Ko sta se z babico vračala, je ta že toliko narasel, da je moral babico prenesti na »štupi rami« čez vodo. Zato je veljalo, da Branka ni prinesla štokrlja, ampak Velunja.

V naravo je vedno rad zahajal. Foto osebni arhiv

O prvem domu in kako je moral včasih moč poskrbeti za družino

Skupaj s sestro Mileno je odraščal v zadnji hiši pred vasjo Družmirje, številka 99. »Rekli so, da je kot hišica v preriji. Okoli hiše je bilo čez petdeset sadnih dreves. Ljudje so se radi ustavljali pri njih, »toukeca« je bilo za vse. Stari ate, mamin oče (40 let kurjač brez dneva bolniške) je bil načelen človek. Ker je mama Milka na začetku še hodila v službo v tovarno usnja, je njenemu možu Francu Spitalu rekel: »Kdor ne more preživljati svoje žene, naj nima otrok.« Tako je Milka ostala doma in vzorno skrbela za družino, ate pa je hodil v službo na LIK (Lesno izdelovalni kombinat). Poleg tega, da je delal v službi, je delal še pri kmetih, sosedih, doma, pisal pesmi in med prvimi v Gaberkah kupil televizor. Več kot dokazal je, da je sposoben preživeti družino. Hiše ni več, zemljo je vzelo jezero ...

Med sovrstniki Foto osebni arhiv

O otroštvu in kako so hodili v kino

Vzpodbujam ga k zgodbam. Izpod brk mu uide nasme. Rad se spominja otroštva. Otroci so hodili v šolo peš, skozi Družmirje, mimo Basista, včasih po črni poti (ker je bila posuta z lešem) ali na *Bodjana*. Ob nedeljah je bilo treba v cerkev, hodili so v farno cerkev sv. Mihaela, ki je bila leta 1975 porušena. Zraven cerkve je bil Dom svobode (pred vojno Slomškov dom), v katerem je bil kino. Fante so bolj kot pridiga zanimali filmi o Indijancih in vitezhih. Tako so do pridige ostali v cerkvi, po drugem odmoru, ko je bil vstop prost, pa so jo mahnali v kino. Ko je doma mama zahtevala obnovo maše, ni bilo problema. Dom svo-

MILOJKA B. KOMPREJ

bode je bil lep, velika dvorana, oder, balkoni. Za kino je bila glavna Fanika Pernovšek, na vratih je karte kontroliral Mirko Bilič. Tudi cigarete in čokolado je bilo mogoče kupiti pri Verličevi mami. »Včasih pa smo si karto tudi kupili. Zraven kina je bilo kegljišče, tam so dedci kegljali, fantje smo pobirali krogle in si zaslužili za kino ali pa še kaj več.« Oba se spomniva vodja kegljišča, Vinka Slemenika, ki so ga v Šošanju poznali kot *Kegljišnika*. Ob tem kompleksu je bila še zadruga, bilo je tudi barakarsko naselje, postavljeno je bilo za delavce, ki so gradili blok 1 in 2 termoelektrarne. Nato so v njih živlele cele družine. »Barake so bile lesene, a so bile kar v redu, dalo se je ogrevati, ker so bile majhne, pa še ženske so lahko kaj pridelale na zemlji zraven,« se spomni skromnih razmer bivanja. To ni bilo takrat nič takega, marsikatera hiša je imela stranišče na štrbunk in o kopalnici niso niti sanjali (mnogi niso vedeli, kako izgleda). Televizija! Ja, televizija je bila, a ne pri vseh. Pobi so včasih kar skoz okno špegali v sosedov ekran. Med pobi, s katerimi se je družil, omenja Jankota, Brankota, Jožeta ... Letnikov 1953 in 54 je bilo v Gaberkah takrat kar 25, tako da so imeli kasneje, ko so se družili z mladinci, svoj klub.

Med gasilci Foto osebni arhiv

Šola ni šala

»Ko sem šel v prvi razred, so bila na OŠ Biba Roček še lesena stranišča. Hišnika sta bila Šramla, nato pa Vučinova. Ravnatelj je bil Vrečko, hči Metka je hodila z mano v šolo, potem je šla v tujino.« Spominja se tudi sošolcev, Dušana, Srečka, Marjetke ..., verjamem, da bi lahko naštel prav vse. Spomni se tudi učiteljic Jarnovičeve (*kk fajna je bla*) in Natkove, Majdičeve ter razrednika Matjaža Natka. Kar se šolskega uspeha tiče: »Pobi smo bili zmeraj manj za šolo, *deklete* so bile bolj pridne.« Vseeno je končal osnovno šolo z lepim dobrim uspehom in nadaljeval šolanje v Škofji Loki.

Razigrano otroštvo

Poleg brezskrbnosti je imel Branko dostikrat delovne počitnice. Skupaj s sovrstniki je pomagal na polju, obirali so borovnice in v avgustu hmelj. Borovnice so prodajali v Movhovo slaščičarno in si zaslužili za najnujnejše šolske potrebščine. Kopal so se v Velunji, pozimi so se sankali in smučali ter poslušali pripovedke Lomškove mame, ki je ob lepi besedi postregla tudi s piškoti, po katerih je bila poznana.

Branko z družino pred mamino rojstno hišo Foto osebni arhiv

O ateju pripoveduje

»Ate je bil vsestransko sposoben človek. Najprej je delal v tovarni igrač v Metlečah. Taka dolga baraka je stala tam blizu, kjer je zdaj zadruga. Ne vem, ali je bila tam že pred vojno in kako se je imenovala. Delali so pručke, vozičke, keglje; mislim, da jih imam še zdaj doma. Urek je žgal na les različne motive. Ko je tam šlo zgrunt, se je zaposlil v LIK-u. To je bila lesna delavnica, ki je bila do druge svetovne vojne v lasti družine Kralj. Nato je bila Lesna Gorenje in kasneje Lesna Veograd. Ate je delal po 2. svetovni vojni nekaj časa v rudniku, prisilno, ker ni bilo dovolj knapov. Bil je mizar, delal je tudi sode, zidal, popravljaval hleve in pri Mehu v Velenju izdeloval truge. Bil je prisilno mobiliziran v nemško vojsko in ko je dezertiral, je odvrnil vse dokumente. Posrečilo se mu je, da se je na koncu pridružil Pohorskemu bataljonu, drugače bi ga po vojni nova oblast preganjala. Včasih, ko smo luščili fižol, je pravil zgodbe, a vedno kaj zamolčal. Rekel je, da bo vse povedal na smrtni postelji.«

Franc Spital je bil res napreden, zelo zgodaj (leta 1962 ali 1964) so imeli pri hišni televizor. Kupil je tudi motor, letnik 1953, že leta 1970 so imeli tudi avto, FIAT 850. Spital je pisal tudi pogrebne govore. »Njegove pesmi imam pa na dilah, ogromno jih je, s tako drobno pisavo napisanih, da težko berem.« Edino pesniško zbirko je Branko posodil, a še ni dobil vrnjene. Bil je tudi predsednik gasilcev. Ker so živeli na območju, ki je bilo predvideno ugrezanju, je bilo treba iskati nov dom. »Ate je podedel zemljo, tu, kjer smo sedaj, a mu niso dovolili graditi. Predvideno je bilo, da gremo na Pohorastnik. Pozneje je bilo rečeno, da če imaš popoldansko obrt, potem lahko gradiš po svoji izbiri.« Tako sta Milka in Franc Spital leta 1978 s hčerko in njeno družino začela graditi hišo v Gaberkah. Vselili so se leta 1986. A najprej je bilo treba postaviti delavnico. Kar niti ni bilo slabo, saj služi namenu še sedaj. »Ate je umrl leta 2003, star skoraj 80 let.«

Branko z mladinkami in mladinci Foto osebni arhiv

Mizar naj bo

Branka je za mizarja nagovoril ate. »Nič ni silil, samo rekel je, zakaj pa se ne bi za mizarja izučil?« V letih od 1968 do 1971 je obiskoval obrtno šolo v Škofji Loki. Lepe spomine ima na tiste kraje, po končanem šolanju je odslužil še vojaščino v Zaječarju. O tem pove bolj mimogrede, ni moški, ki bi dosti govoril o JNA. Pa tudi za delovodsko takšna ogromna, starinska. V Ljubljani so montirali, vedno si pravim, da jih bom šel pogledat.« Kot mizar je montiral pohištvo po vsej Jugoslaviji. Še sedaj dela manjše stvari, ker mu bolezen kaj večjega ne dovoljuje. Praktične kuhalnice in pa deske za salame rezat. Nečaku je za rojstni dan izdelal kitaro. Še vedno ima občutek za les, zato ima posebne načrte za prostor, kjer je delavnica. Rad bi napravil mizararski muzej.

Keglji, ki so jih izdelovali v tovarni igrač. Foto osebni arhiv

O mladincih in Kulturnici

Branko je bil predsednik Gaberške mladine od 1978 do 1980 in 20 let v odboru. Mladinci so bili takrat zelo aktivni, organizirali so različne akcije, pomagali popravljati hiše v Zibiki na Kozjanskem, ki jo je leta 1974 uničil potres. Velikokrat so prirejali ples. ŠIK je igral in Janko Matko z ansamblom ... Izkupiček od plesa so včasih namenili gasilcem za nakup opreme ali vozila. Povedal je, da je redno beležil prostovoljno opravljeno delo in ure javno objavil. To nekaterim ni bilo všeč, najbolj tistim, ki jih ni bilo na seznamu. Bil je mentor za kulturo in prvi predsednik Kulturnice, ki je neformalno delovala že po letu 1980. Ustanovljena

je bila iz »pustnega komiteja«. Med prvimi člani so bili Milena Jan, Jelka Klančnik, Drago Rezman in Peter Rezman. Peter in Drago sta bila tudi predsednika. V okviru Kulturnice je delovala knjižnica, ki zdaj ni več aktualna. Znameniti kozolec, kjer se zdaj zbirajo Gaberčani in stoji v vesi, so preselili iz Družmirja, nekoč je krasil Lesjakovo domačijo. To je bila ideja in realizacija dolgoletnega predsednika Franca Štehanika. Branko in drugi, ki pa jih je žal čedalje manj, predano skrbijo za kozolec in učno pot.

Tudi starodobni kolesarji in smučarji delujejo v okviru Kulturnice in jim je treba priznati, da so vsepovsod, kamor pridejo, zaželeni in izvorni. Branko je svoj picikl dobil na odpadu, sam ga popravlja, da je vozen. Tudi ostali piciklisti, okoli 14 jih je v skupini, so izvorni po opremi in oblekah.

Brez Mirka Verhovnika v Gaberkah ne bi bilo Kulturnice. Foto osebni arhiv

Najraje ima skeče

Branko Spital je velikokrat nastopal kot igralec ali recitator. Ne spomni se, kdaj je bilo prvič, spomni pa se, kako je nastopal kot sedemletni gasilec. Za Dedka Mraza so ga prinesli v košu. Mentorica je bila Fanika Harej. Velikokrat je recitiral pesmi, ki jih je pisal Ludvik Skaza. Največkrat na odru starega gasilskega doma. Največkrat je nastopal z Dragom Rezmanom, Alenko Stropnik in Mirkom Vrhovnikom. Včasih je bral tudi pogrebne govore. Tudi sam piše, raje kot pesmi piše skeče. Te je zbiral tudi drugje, tako za mladince kot kasneje za Kulturnico. Nekaj jih je za skupino napisal tudi Peter Rezman. Ne našteva vsega, ker se spomni utrinjajo kakor kresnice, pove pa, da je deset let organiziral nekoč popularni Muppet show, da je bil tudi mentor, organizator praznovanj dneva žena in da so nastopili tudi v Zibiki.

Vedno je bil zvezda skečev. Foto osebni arhiv

O Gaberkah, Brodutih in Gasilnem domu

Gaberke so sedaj zaradi ugrezanja, gradnje priključka avtoceste in priseljenih povsem drugačne, kot so bile pred tridesetimi leti. Stari gasilni dom, ki je bil večkrat preurejen in je stal v vesi, je nadomestil novi. »Tam so bili nekoč travniki, kraju pa so pravili Brode.

Menda je bilo v starih časih tukaj že jezero (in rečeva nekaj na temo, kako se vse vrti v krogu). V bližini transformatorja pa so pravili »pri Ponwahterju«, menda zato, ker je bila predvidena gradnja tunela za železniško progo, ki bi jo speljali do Slovenj Gradca skozi Gaberke. V Gaberkah je bilo nekoč vsaj 20 mlinov, veliko je bilo žag, vsaka hiša je imela domače ime, kot na primer Podležniški mlin. Blizu novega gasilskega doma je zgrajena večnamenska stavba s trgovino, temelj zanjo je leta 1974 položil Franc Leskošek Luka. Veliko objektov se je gradilo iz samopriskevka, veliko se je delalo udarniško. »Nečakinji sem zadnjič rekel, da smo delali udarniško, pa je rekla: kaj pa je to?« se nasmeji vmes in pove še, da je v večnamenski zgradbi tudi vrtec. Rad vidi otroke po Gaberkah in vesel je vsakega napredka. Tako kot je včasih rad

Vedno zraven pri delu Foto osebni arhiv

pomagal pri *vlivanju plat*. »Komaj smo čakali, da se je kje gradilo, in smo šli pomagat. Za malico in pijačo in na koncu za dobro voljo!« Na igrišču, ki zdaj več ali manj sameva, je leta 1985 organiziral Poletno noč, ki so jo vedrili domači šaljivci s pripovedovanjem šal in laži. »Polno ljudi je prišlo,« se spomni časov družjenja in domačnosti. »Zdaj pa ti včasih še dober dan kdo nima časa reči!«

O mami

Njegovo mamo Milko (Ljudmilo) sem srečevala na kulturnih prireditvah, nisem vedela, da je ona napisala cel seznam hiš in njihovih

Na nečakinji in mamo je ponosen. Foto osebni arhiv

prebivalcev potopljenega vasi Družmirje. Rada je tudi kaj pripovedovala o kraju, ljudeh ... izjemen spomin je imela. Rada je imela kraj in ljudi in bila je zelo delavna. »Vsakemu je povedala v obraz, ni marala obrekovanja in govorjenja za hrbotom.« Umrla je leta 2018, do zadnjega je gospodinjala in tudi sinu prikrivala, da jo duši in da ponoči ne spi. Poslovala se je mirno, Branko jo ohranja v spoštljivem spominu.

Smučanje po starem Foto osebni arhiv

Življenje kot je

»Nič preveč ne razmišljam, zakaj je zdaj tako, zakaj je bilo včasih drugače, življenje pač gre svojo pot. Meni ni nikoli dolg čas, dan imam zapolnjen od jutra do večera.« Sam si gospodinji, skrbi za vrt, živalce, velikokrat gre v Šoštanj, Velenje ali se zapelje z izletniki po Sloveniji. »Še Slovenije ne poznam niti en procent, kaj bi hodil v tujino.« Upokojil se je 8. februarja 2008, zaradi bolezni, ki ga ovira pri vožnji, tako da si nočnih izletov ne more privoščiti. Je pa zelo aktiven pri Kulturnici in tudi pri gasilcih je še vedno. Tudi tam pušča sledi kot predan prostovoljec, član upravnega odbora in nekaj let nazaj tudi predsednik. V načrtu ima izpopolniti računalniško znanje, saj bi rad še kaj zapisal. Zelo rad fotografira, zabeleži kakšen dogodek na Facebooku in pošlje kakšen komentar. Zelo rad se pošali. Zdravnica, ki ga zdravi zaradi posledic glavkoma, mu je predlagala pomoč na domu. Zavrnil jo je: »Ah, dajte no, potem bom pa postal

Ena izmed številnih prireditev Kulturnice

diamanten!« Ko ga je čudno pogledala, jo je potolažil, da se je samo pošalil in da ve, da se reče dementen.« Kar pa Branko Spital zagotovo ni.

Na osebno vprašanje, zakaj se ni nikoli poročil, saj je vendarle moški na mestu, se spet pošali: »Veš, kako je to, tiste, ki bi jaz imel, me niso hotle, tiste, ki pa so me hotle, jih pa jaz nisem želel.« Leta pa minejo ...

Tudi midva sva morala nekje zaključiti, čeprav ima Branko na zalogi še ogromno zgodb. Mogoče pa ob odprtju lesarskega muzeja.

Branko ob prejemu priznanja JSKD Ol Velenje Foto osebni arhiv

Iz zgodovine

»Najdena« dva »nova« častna občana Šoštanja iz leta 1938, dr. Anton Korošec in dr. Marko Natlačen

V sklopu sijajnega praznovanja 20. obletnice Jugoslavije v Šoštanju sta bila razglašena dva šoštanjska častna občana, za katera do sedaj nismo vedeli: dr. Anton Korošec, tedanji notranji minister in nekdanji predsednik vlade kraljevine Jugoslavije, ter ban Dravske banovine dr. Marko Natlačen.

Slovenski gospodar (3. 8. 1938) je o mogočnem narodnem taboru poročal:

»V Šoštanju se je zbrala zadnja nedeljo osemtisočglava ljudska množica iz Gornje Savinjske, Šaleške in Mislinjske doline na narodnem taboru, katerega sta počastila ministra dr. Anton Korošec in dr. M. Krek. Ob 10. uri sta se pripeljala na tabor in sta se ustavila pred slavolokom z napisom »Voditelj naš, ves narod je tvoj!« Predsednik pripravljalnega odbora g. Mele je pozdravil gg. Ministra, se zahvalil za obisk in jima želel dobrodošlico. Šoštanjski župan g. I. Novak je sporočil g. ministru dr. Korošču, da ga je imenoval šoštanjski občinski odbor v znak hvaležnosti za njegove zasluge za slovenski narod za častnega občana in mu je poklonil lepo srebrno plaketo, ki predstavlja zgoraj grb mesta Šoštanj, spodaj pa tribarvnico s posvetilnimi besedami. Voditelja je še pozdravila mala Terezika Rotnik in mu je izročila slovenski šopek. Terezikina sestra Anica je izročila slovenski šopek ministru dr. M. Kreku. Gg. Ministra sta se zahvalila za pozdrave in sta se uvrstila za rudarsko godbo iz Velenja, burno pozdravljena od naroda, v sprevid. Pred Marijinim spomenikom je bila služba božja in za to se je vršil narodni tabor, na katerem sta bila glavna govornika slovenska ministra. Govora ministrov je sprejela množica z nepopisnim navdušenim odobravanjem in vzklikanjem kralju, knezu namestniku, kraljevi hiši in Jugoslaviji. .../ Prebrano je bilo tudi pismo g. bana, v katerem se zahvaljuje za častno občanstvo in izreka pozdrave taboru. Krog polдне je pričel med igranjem godb urejen razhod.«

O odmevni prireditvi je poročala množica časopisov, zato poznamo precej podrobnosti:

Posamezne skupine spreveda so se morale zbrati že ob pol devetih oziroma takoj po prihodu obeh vlakov: konjeniki pri Slomškovem domu, slovenski fantje in dekleta v krojih in narodnih nošah na Cankarjevi cesti, gasilci na Kolodvorski cesti, okrašeni vozovi na dr. Josip Vošnjakovi cesti od Strojnika do sodišča, kolesarji na isti cesti od sodišča do Langusa, kmetska zveza na cesti od Virbnika proti Agragiji, častni četi slovenskih fantov in gasilcev pa sta morali biti pripravljene pred hotelom »Jugoslavija« (Slovenec, 28. 7. 1938). Edini motorist v skupini kolesarjev v sprevidu je zavozil med gledalce na dr. Vošnjakovi cesti, podrl je dve ženski in povozil 9-letnega otroka.

Časopis »Slovenski narod« je očital »Slovincu«, da ne zna šteti: »pazno smo šteli in prešteli« – udeležencev boja ni bilo 8000 ampak 2800 gledalcev in v povorki 42 slovenskih fantov, 61 godbenikov od treh godb, 98 gasilcev, 74 deklet v krojih, 19 konjenikov, 72 biciklistov, 7 narodnih noš in 86 članov Kmetске zveze, »skupno 459 ljudi poleg tega pa še cela dva okrašena voza ('Slovenec' jih je videl vse polno)« (Slovenski narod, 3. 8. 1938).

Tabor ob 20-letnici Jugoslavije v Šoštanju leta 1938 (Zbirka upodobitev znanih Slovencev NUK, Slovenski politiki, Anton Korošec – dlib)

Sestrici sta politika pozdravili v verzih (Ponedeljski Slovenec, 1. 8. 1938).

Šoštanjska Občina je na kratki občinski seji nekaj dni pred proslavo sklenila prodati hišo na Vodnikovem trgu, darovati 2000 din za nedeljski tabor, glavna točka pa je bilo »imenovanje dr. Korošca in dr. Natlačena za častna člana šoštanjske občine« (Slovenski narod, 3. 8. 1938).

Posebnost je, da je (poleg časopisnih poročil) v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani ohranjena tudi kopica fotografij slavnostnega dogodka, ki beležijo silno trumo ljudi na glavnem trgu, mlaje in okrašeno tribuno z govorniki, pa tudi to, česar ni bilo v časopisih: da so šli gostje potem na kosilo in da se je avtomobilu, ki je vozil goste, predrla guma in jo je bilo treba popraviti.

Pri razglasitvi bana dr. Natlačena za častnega občana konec julija 1938 Šoštanj ni bil edini kraj, ki se je tako odločil: v Šaleški dolini naj bi ga za častnega občana tedaj razglasili tudi občini Velenje in Topolšica, pa še množica drugih občin širom Slovenije (Slovenec, 4. 8. 1938).

Obsežne novodobne raziskave šoštanjskega rudnika Puharje

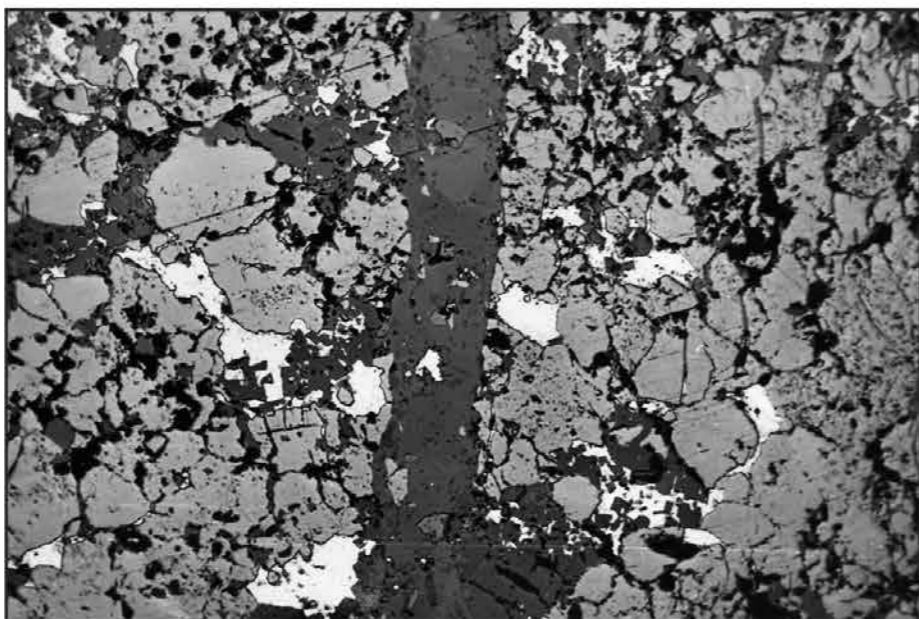
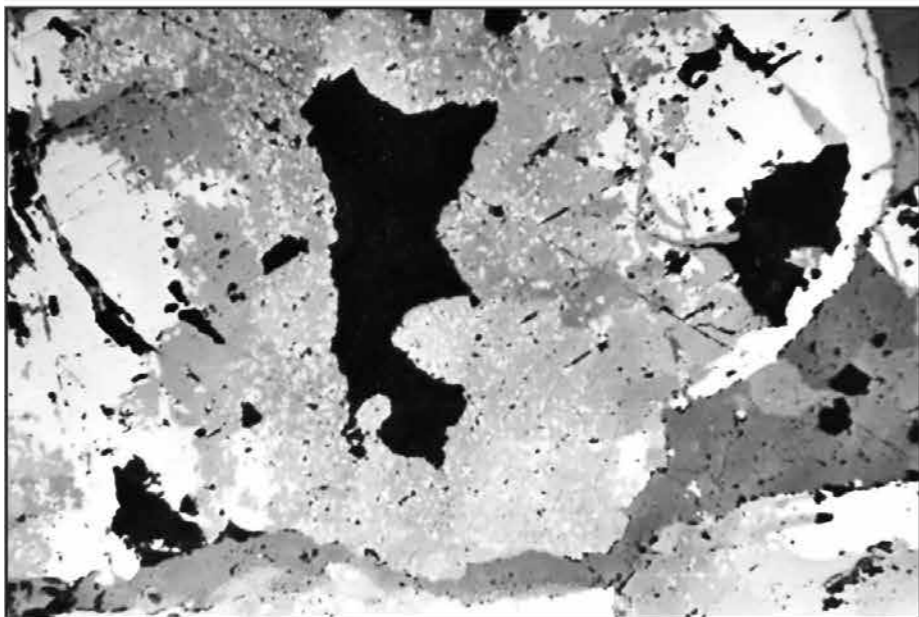
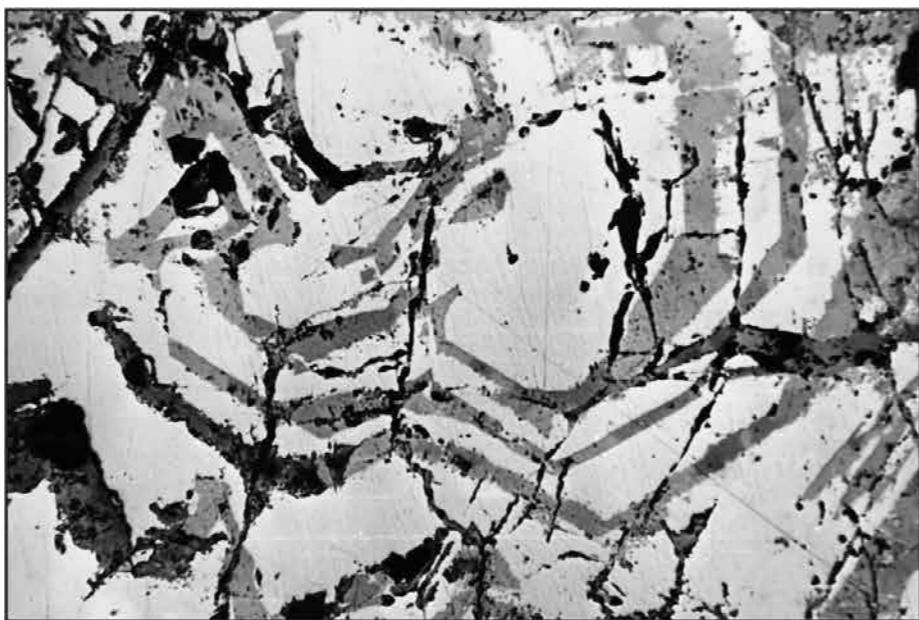
Poleti 1953 so šoštanjski rudnik izbrisali iz rudarske knjige »kot brezpredmeten«. Že leto kasneje pa so se – presenetljivo – v Puharju pričele strokovne raziskave rudišča, ki so s presledki trajale skoraj 20 let, saj je država hotela ugotoviti svoje zaloge mineralnih surovin.

1954: Rudnik si je najprej ogledal montanist, prof. dr. Jože Duhovnik (1913–1996), na povabilo Geološkega zavoda, ki je nameraval objekte v Puharju preiskati »že letos«. Konec septembra si je ogledal Ignacijev in Rollov rov, novembra pa še Jožefov rov. Tedaj je pripomnil: »Zgornji rov so pa šele odprli, tako da si ga nismo mogli ogledati,« kar pomeni, da so odprli tudi enega od rofov najstarejšega jedra rudnika. Večina starih del v Jožefovem rovu je bila popolnoma ohranjena in brez zruškov. Potrebno bi bilo geološko mapiranje neposredne okolice, da bi lahko povezali zunanjo geologijo s podatki v rovih. Če orudjenja v spodnjih rovih ne bi našli, bi odprli še višje rove. Če v nobenem rovu ne bi bilo sledi rude – so menili – bi bilo vsako raziskovanje tega orudjenja nesmiselno.¹ Rudišče se je imenovalo Puharje,² ime se pojavi že na karti iz časa med obema vojnoma.

1955: Geološki zavod je za raziskave odprl pet starih rofov: Ignacijev (85 m), Rollov (89 m), Jožefov (527 m), rov nad Rollovim (6 m), rov zahodno od Pake (30 m), pregledali pa so tudi vertikalni jašek v Rollovem rovu (9,5 m). Skupaj je bilo obnovljenih 737 m prog, za dohod pa izkopanih 90 m poti. Mineralizacijo v obliki tankih žilic in posameznih gnezd so našli le v Jožefovem rovu; zaradi prenizkega deleža kovine v rudi so bila vsa dela ustavljena.³

1962: Zaradi pomanjkanja svinčvo-cinkove rude v Sloveniji je Geološki zavod Ljubljana ponovno začel z raziskavami v Puharju,⁴ saj so ugotovili: »Razen nekaj jamskih skic in površinskih oznak dnevnih kopov ne razpolagamo s podatki o količini in kvaliteti odkopane rude.« Zbrati so želeli podatke, ki bi pojasnili zgradbo in obseg ter ekonomsko vrednost rudnih pojavov. Detajlno so kartirali območje med Šoštanjem, Lepo Njivo, Belimi Vodami⁵ in Florjanskim grabnom. Preiskali so stara dostopna rudarska dela, jih kartirali in pregledali z UV svetlobo.⁶ »Na območju rudišča Puharje je najbolj ohranjen in razvit Jožefov rov, katerega so začeli kopati okrog 1791. leta. Rov je na dolžini okrog 65 m usmerjen na jug /.../ V dolomitu se odcepi rov proti zahodu v smeri pod stari dnevni kop. Odcepi rofov proti jugu in jugovzhodu so usmerjeni po drsah in prelomih /.../ Na skrajnem jugovzhodnem delu so hodniki sekali tektonski stik z apnencem /.../ Na tem delu [kjer so raziskave tudi pokazale največ orudjenja] so vidni sledovi odkopov navzgor, mestoma tudi pod obzorje. Odkopi, ki segajo pod obzorje, so zaliti z vodo.«⁷ Jožefov rov se začel v višini strehe rudarske

ROK POLES

Obbetonirani vhodni del raziskovalnega rova iz let 1972/3

hiše. V rovu je bil 1972 izvir pitne vode, ki je oskrboval rudarsko hišo.

Zahodno od starega dnevnega kopa poteka Ignacijev rov na nadmorski višini okrog 355 m proti jugovzhodu pod območje dnevnega kopa. V njem praktično niso našli nobenega orudjenja, ker je rov prenizko in ne seka orudnih plasti. Kaže, da so želeli povezati Ignacijev rov z Jožefovim.⁸ Nad Jožefovim rovom na višini okrog 385 m (405 m?) je bil ohranjen krajši rov z manjšima odcepoma, dr. Duhovnik leta 1954 omenja v njem še prečnike in vzporeden hodnik v smeri proti JV. Nad Rollovim rovom omenjajo sledove manjših dnevnih kopov in zasutih rofov.⁹ Dokumentiran je bil tudi rov pri Pirečniku.¹⁰ Ugotovili so: »Rudni pojavi s številnejšimi ostanki starih rudarskih del pod kmetijo Pušner in pri kmetiji Pirečnik so skoncentrirani v anizičnem dolomitu blizu kontakta z anizičnim apnencem. Obe ločeni nahajališči kažeta zelo podobno način orudjenja v istih stratigrafskih horizontih.«¹¹ Drugih rudnih izdankov niso našli. Preučevali so vzorce vode iz potokov in vzorce kamnin iz dnevnih kopov in vrtin.

1965: izdelana je bila osnovna geološka karta 1:25.000.

1966: izdelana je bila detajlna geološka karta 1:10.000 za površino 4 km²; potekalo je vrtanje in površinsko vzorčenje, rudne in mikropaleontološke raziskave.¹²

1967: vrtali so nove navpične in poševne vrtine, da bi ugotovili obseg in razporeditev mineralizacij.¹³

1968: izdelana je bila detajlna geološka karta širšega območja rudišča Puharje,¹⁴ ki je pokrila kar 45 km² ozemlja. Raziskavo sta financirala Zvezni geološki zavod v Beogradu in Sklad Borisa Kidriča v Ljubljani.¹⁵ Zaradi novih ugotovitev so ponovno kartirali Jožefov rov z odkopi (430 m), pri čemer so morali popolnoma obnoviti okoli 25 m rova, ki je bil takoj pri vходу naruščen z materialom s površine. Kartiranje je bilo težavno zaradi sigastih prevlek. »Jamski hodniki potekajo večinoma ob prelomih v dolomitu in delno se vidijo še stari odkopi, ki grede 10–15 m strmo navzgor, tako da izgleda, kot da je ruda padala proti severu.«¹⁶ Od začetka raziskav je bilo izvrtnih 17 vrtin v skupni dolžini skoraj 4.000 m,¹⁷ do konca raziskav so izvrtni 33 vrtin, nekatere globlje od 300 m.¹⁸

1969: izdelani sta bili detajlna Geološka karta širšega območja rudišča Puharje¹⁹ in načrt Jožefovega rova.²⁰ **1970:** Zaključili so z vrtanjem s površine in napovedali, da bi bilo treba z rudarskimi deli in pahljačastim jamskim vrtanjem ugotoviti pravi obseg rudišča in izračunati rudno zalogo.²¹

1972, 1973: Zasnovali so nov raziskovalni rov po rudonosnem dolomitu, ki se je začel z ustjem med Jožefovim in Ignacijevim rovom ob kolovozu vzdolž Pake. Nov rov je bil najprej usmerjen do skrajno zahodne točke Jožefovega rova, v katerega se je dalo povzpeti po lestvi. Nato je rov zavil proti JV. Od rova so se cepili prečniki k raziskovalnim vrtinam s komorami velikosti 3 x 3 x 3 m: v te razširitve so postavili garnituro za jamsko raziskovalno vrtanje,²² s katero so vrtali jamske vrtine (v skupni dolžini približno 1600 m) v vse smeri. Rov je bil usmerjen tako, da je prišel v bližino vrtin, ki so dale pri vrtanju s površine dobre rezultate. Pred ustjem so morali izkopati usek v pobočni grušč.²³ Vstopni del rova so v dolžini 6 m obbetonirali in na vhod namestili rešetkasta vhodna vrata. Rov so naslednje leto podaljšali še za 166 m (na skupno dolžino 356 m) in naredili tudi 59 m dolg prečnik. Ob rudarskih in vrtalnih delih so izvedli okrog 3000

kemičnih analiz vzorcev glede svinca in cinka. Našli so najmanj trideset rudnih pojavov in večje rudno telo s površino približno 250 m², vendar je bila nasploh stopnja orudjenja premajhna, bogata ruda pa se je pojavljala preveč nepravilno, da bi bile smiselne nove rudarske raziskave. Raziskave v Puharju so bile ob Žirovskem vrhu in Cerknem najboljše raziskave zunaj delujočih rudnikov v Sloveniji.²⁴

Septembra 1973 so delavci Separacije Rudnika Mežica vzeli okoli 100 kg vzorca rude iz šoštanjskega rudnika in ga poskusili laboratorijsko obogatiti s postopoma predkoncentracije in flotacije (drobljenje na 10 mm, mletje na 0,1 mm, dodajanje reagentov, ločevanje kovine od jalovine v vodi). Nato so izvedli še industrijski poizkus z okoli 170 tonami vzorca in dosegli poprečne, zadovoljive rezultate. Ali bi bila predelava ekonomična kljub nizki vsebnosti kovine v rudi (1,4 % svinca in 2,8 % cinka), pa bi lahko izračunali le, če bi bile znane zaloge rude.²⁵

1974/75: Geološki zavod Ljubljana (danes Geološki zavod Slovenije) je nadaljeval raziskave svinca in cinka v Puharju. »Po končanih geoloških raziskovalnih delih v Puharju pri Šoštanju so bili v letu 1974/75 izvedeni poskusi oplemenitenja rude, ki so uspeli glede kvalitete in izkoristka koncentrata. Postavlja pa se vprašanje ekonomičnosti v zvezi z odkopavanjem majhnih rudnih teles.«²⁶

1978, 1980: Leta 1978 je bila izdelana in leta 1980 natisnjena Metalogenetska karta SR Slovenije. Opisane so bile mineraloških značilnosti rudišč, podatkov o rudnih zalogah in njihovi kakovosti pa zaradi takratnih predpisov o ljudski obrambi ni bilo moč objaviti. Matija Drovenik, Mario Pleničar in Franc Drovenik so pri opisu rudišča Puharje sistematično povzeli izsledke starejših zapisov (Atzl, Rolle, Tunner, Teller 1892, Kraus 1913, Clar 1929, Tornquist 1930, Cissarz 1956, Berce 1963, Iskra 1969).²⁷

Navedli so mineralno sestavo rude: prevladuje sfalerit, spremlja ga galenit, manj je pirita in markazita, v sledovih so bourmonit, boulangerit in freieslebenit, sekundarni minerali so smithsonit, cerusit, hidrocinok in železovi hidroksidi. Srebro ni omenjeno.

Opisali so orudjenje: »Oruden je zgornji del dolomitnih skladov. Rudne minerale vsebuje torej sivi in temno-

sivi dolomit ter njegov črni bituminozni različek. Talninski in krovinski apnenc sta povsem sterilna. V novem rovu so našli več majhnih nepravilnih rudnih teles brez kakršne koli pravilnosti v njihovi medsebojni legi. Rudni minerali tvorijo v njih različno velika nepravilna zrna, razvejane žilice, vezivo dolomitnih in rudnih kosov ter ponekod tudi manjše masivne leče. Sfaleritova in galenitova zrna merijo povprečno 50 mikronov do več milimetrov. // Oba rudna minerala tvorita tudi nepravilne spletke žilic, v katerih je sfalerit praviloma starejši. Nadalje vežeta v brečo kose orudenega in jalovega dolomita ali jih pa samo obraščata, medtem ko ostale dele por zapolnjuje beli dolomit. Na ta način je nastala kokardna tekstura. // Ruda naj bi nastala v razvoju kamnine, ohranila pa se je, ker je bila orudena plast izolirana od okolice s polami dolomita, ki je bil bituminozen in je vseboval tudi precej glinenih mineralov. Nobena rudna žilica ne seka teh pol. Kasneje sta se kamenina in ruda še dodatno drobili, potekala je prekrizalizacija, minerali so se v več ciklih premikali v nove razpoke in pore.« Ovržena je bila torej starejša domneva, da bi ruda nastala hidrotermalno:²⁸ »Proti hidrotermalnemu nastanku rude govori dejstvo, da v rudišču ni pravih rudnih žil; poleg tega krovinski in talninski apnenc, ki bi s hidrotermami lažje reagirala, sploh nista orudena. In končno dolomit ne kaže nobenih hidrotermalnih sprememb.« Že prej je bilo ovrženo tudi, da bi bilo orudjenje povezano z bližnjim smrekovskim vulkanizmom²⁹ oziroma z bližnjim toplim vrelcem v Topolišici, o čemer so razmišljali starejši avtorji.

V celoti naj bi v Puharju pridobili 500 ton cinka in 100 ton svinca.³⁰

1990: Domačini so ob urejanju okolice našli ostanke talnice pod dnevnim kopom ob cesti. Pod cesto ob Paki, kjer naj bi bila rudniška separacija, so (po pripovedovanju domačinov) večje količine žilindre in drugih ostankov.³¹

2010: Geološki zavod Slovenije je v okviru programa dela za Ministrstvo za gospodarstvo RS³² izdelal Karto rudišč in rudnih pojavov Republike Slovenije, na kateri je kot rudišče označeno tudi »Puharje – Šoštanj (Zn, Pb)«. ³³

Viri dostopni pri avtorju.

Obruski vzorcev rude iz Puharja (Drevenik, 1971)

In memoriam

Zvone Anton Čebul

V toplih poletnih dneh julija letošnjega leta smo se poslovili od verjetno najpomembnejšega izmed vseh šaleških ljubiteljskih zgodovinarjev, strastnega zbiratelja starin vseh vrst ter zavednega Šoštanjčana, Šalečana in Slovenca Zvoneta Antona Čebula.

Zvone se je rodil 1. januarja 1933 v Šoštanju, kjer je preživel otroštvo in tudi odrasel. Zgodnje otroštvo je preživel v narodno razcepljenem Šoštanju in kot mladenič doživel vse tegobe, ki so se pripetile v dolini za časa druge svetovne vojne in nemške okupacije. Bil je priča prvega partizanskega napada na Šoštanj, prav tako je izkusil strah med zavezniškim bombardiranjem. A najbridkejša je bila izguba očeta Antona Čebula st. v KZ Dachau. Tem bolečim dogodkom navkljub je Zvone že kot majhen otrok vzljubil svoj domači kraj in svoje sokrajane. Tekom časa je razvil neizmerno ljubezen do svojega rodnega okoliša in ves čas stremel k napredku in kulturnemu razcvetu mesta, ki mu je tako veliko pomenilo. V štiridesetih letih je zaključil osnovnošolsko izobraževanje in se je na šoštanjski obrtni šoli izučil za strojnega ključavničarja, predno se je leta 1950 zaposlil v elektrarniški delavnici v Šoštanju. Kot tehnik je pomagal pri montaži prvih turbin in kotlov v novonastajajoči termoelektrarni. Kot vsi mladeniči je bil tudi Zvone vpoklican v obvezno službo vojaškega roka, ki ga je kot tankist zaključil v Čapiljni. Trajni spomin na službo v vojski je bila tetovaža tanka na levi roki, ki ga je mnogim z veseljem in s ponosom pokazal. A življenje izven doline mu ni bilo po godu. Zvone je pač vse življenje ostal lokalpatriot in na slednje je bil vedno ponosen! Hitro se je vrnil v Šoštanj in se kot kotlovski strojnik in kasneje delovodja zaposlil v termoelektrarni Šoštanj, kjer je delal do svoje upokojitve leta 1987. Leta 1961 se je poročil z

osem let mlajšo sosedovo Mojco, si ustvaril družino in odločil ostati v mestu, ki mu je toliko pomenilo. V prostem času se je aktivneje ukvarjal z igranjem šaha in med drugim tudi tekmoval za elektrarno kot reprezentant na raznih tekmovanjih.

Šoštanjčanom in ostalim je bil poznan pretežno kot zbiratelj narodnega blaga. Že kot fantič je med drugo svetovno vojno pričel z zbiranjem znamk, kovancev in podobnih malenkosti, z leti pa je njegova pisana zbirka narastla na verjetno eno največjih domoznanskih zbirk v Sloveniji in štela na desetisoče predmetov, če še ne kaj več. Tisti, ki smo ga dobro poznali, vemo, da je ves čas tarnal, da se je že sam v svoji zbirki večkrat zgubil in da je prostora v hiši vedno premalo! Pomnimo, da je, ko smo ga vprašali, koliko truda in energije je vložil v svojo zbirko, vedno odgovoril: »Dober zbiratelj je vedno suh!« Njegova zbirka je sčasoma postala neprecenljiv vir informacij za raziskovanje lokalne zgodovine ter barvito raznolik skupek raznih predmetov in ostalih, ki bi jih ostali zavrgli, a v katerih je Zvone videl neprecenljive priče naše preteklosti. Od redkih ostalin reformacijske dobe na Šaleškem do razglednic Titovega Velenja. Od številnih razpel do vojaških čelad. Od medalj do motorjev. Od starih hišnih števil do knjig vseh vrst in vseh vsebin. Od baročnih kipcev do rokopisov in grafik. Če bi želeli naštetati vsa področja zbirateljstva, bi ta članek obsegal več avtorski pol! A Zvonetovo delo ni bilo samo poslanstvo zbiratelja. Kajti z leti je zbral številne predmete lokalnega pomena in ustvaril posamične za lokalno ter narodno zgodovino neprecenljive zbirke, med drugim tudi zbirko okoli 200 ohranjenih panjskih končnic. Zvone je tako deloval kot eden pomembnejših hraniteljev narodnih dragocenosti. Po upokojitvi je še resneje vzlet svoje zbirateljstvo in domoznansko poslanstvo ter ustvaril eno največjih zasebnih zgodovinskih zbirk na Slovenskem. Njegove zbirke tvorijo osnovo stalne razstave v Vili Mayer v Šoštanju kot arheološke, politične in umetnostnozgodovinske muzealije lokalnega pomena. Številne razstave v Mestni galeriji Šoštanj, Domu kulture Šoštanj, osnovni šoli Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj, Muzeju Velenje, Knjižnici Velenje ter ostalih institucijah so nastale kot plod njegovega večletnega raziskovanja in zbiranja. A ne le to. Zvone je z zbiranjem in hranjenjem številnih predmetov pomagal pri raziskovanju preteklosti naše doline. Številni znanstveni in poljudnoznanstveni članki zadnjih desetletij ne bi ugledali luči dneva brez materialne osnove in virov, ki nam jih je ponudila Zvonetova zbirka. Za ta doprinos mu moramo biti večno hvaležni vsi, ki se znanstveno in raziskovalno, navsezadnje tudi ljubiteljsko ukvarjamo s preteklostjo naše doline. Za zbirateljsko dejavnost je že za časa življenja prejel posamične nagrade in

priznanja. Tako je leta 2004 prejel priznanje Občine Šoštanj, 2011 je bil imenovan za častnega občana občine Šoštanj, 2012 pa je prejel listino o častnem članstvu v Šaleškem muzejskem in zgodovinskem društvu (ŠMZD). A Zvoneta se bomo spominjali še po mnogih drugih rečeh. Skladno s svojo odprtjo in kolegialno naravo je mnoge spustil v svoj dom in na nič kaj vzvišen, marveč tovariški in po svoje šegav način stopil z njim v marsikatero debato. Nikoli se ni pridružil politiki, in tisti, ki ga poznamo, vemo, da se je temu izogibal vse življenje. A to ne pomeni, da Zvone ni bil načelen in zvest vrlinam, ki se jih je z leti priučil in želel vzgajati v ljudeh okoli sebe. Ves čas se je aktivno zavzemal za ohranjanje spoštljivega odnosa in vrednot narodnoosvobodilne borbe in se angažiral za ohranjanje spomina na dogodke, ki so določili in ki še vedno določujejo naše življenje. Ne le na NOB, Zvone je ohranjal spoštljiv odnos do celotne slovenske zgodovine in stremel k temu, da bi se zavedali pomena in lepote naše skupne narodne preteklosti. V tem oziru je bil Zvone pristni domoznanec in poznavalec vsega, kar je imelo in kar ima narodni pomen. Kajti vse življenje ga je vodila sla po znanju in ohranjanju širine duha. Nikoli se ni nehal izobraževati in je z leti ustvaril repertoar znanja, ki bi še marsikaterega zgodovinarja ali knjižničarja spravil v zadrego. Bil je zagnan debater in je poznal ozadja in zakulisja, ki so tako pomembni element vsake debate in pogovora. Četudi ni nikoli pridobil znanstvene univerzitetne izobrazbe iz smeri, ki mu je tako veliko pomenila, lahko zatrdimo, da je v svojem življenju postoril veliko več za slovensko zgodovino kot marsikateri diplomant slovenskih univerz. Imel je dar ostrine misli, ki ga ni nikoli izgubil, a se nikoli ni kazal kot vzvišen v pogovorih ali kot pokroviteljski v debatah. Modrost, ki jo je nabral skupaj z zbiranjem starin, je porabil na veliko lepši način: da je pomagal drugim z nasveti, diskusijami in gradivom. Osebnost Zvoneta poznal ne le kot zbiratelja, marveč kot prijaznega sosesa, s katerim sem lahko večkrat zašel v debato in pogovore o zgodovini, lokalni in narodni preteklosti. Kljub veliki razliki v letih se ga spominjam kot osebo, ki me je vedno ob kakšni debati povprašala za moje mnenje in tudi spoštovala moj pogled na nekatera vprašanja. Z njegovim odhodom je Šoštanj izgubil pomemben gradnik kulturnega življenja, zgodovinarji, muzealci, kulturniki, Šoštanjčani in ostali v Šaleški dolini pa velikega kolega in dobrega tovariša. Vsem prijateljem, svojcem in družini v svojem lastnem in v imenu Knjižnice Velenje izrekam iskreno sožalje ob izgubi.

DAVID VIDMAR ČERU

Žalna seja Zvone A. Čebul

V začetku julija se je poslovil častni občan občine Šoštanj Zvone Anton Čebul. V Vili Mayer je potekala žalna seja v njegov spomin.

Kdo je bil Zvone A. Čebul?

Zvone Anton Čebul je ljubil klasično glasbo. Še posebej Mozartovo, Bachovo, Gallusovo ... Rad je tudi prepeval, zelo rad. Z zvonkim tenorjem. Tukaj drži rek nomen est omen – ime je znamenje, ker so ga najbližji klicali tudi »Zvonko«.

Z zvonkim tenorjem je izjemno rad prepeval slovenske domoljubne pesmi, kar je ostalo v njem še njegove zadnje dni.

Poznamo ga kot velikega domoljuba – globoko zavednega Slovenca – visoko ponosnega Šoštanjčana.

Iz te življenjske naravnosti je izhajala – ali pa se morda prepletala z roko v roki – njegova neutrudna in neizmerna strast: zbirateljstvo starin. Ker je poznal in ljubil zgodovino, ker je negoval in ljubil slovenstvo, je temu posvetil vse svoje življenje.

Z besedami včasih ne moremo izraziti vsega. Pa vendarle bi Čebulovo izpolnjeno poslanstvo lahko strnili v te besede: Veliki zbiratelj Čebul iz Šoštanja!

Sam se je poimenoval »zbiralec narodnega blaga«. Določil si je celo svoj zbirateljski grb. Vanj je vključil orla iz šoštanjskega mestnega grba, potem Šoštanjski oz. Pusti grad ter Jakčev portret pesnika Kajuha, ki je bil prav tako šoštanjski rojak. – Čebul je namreč nad vse cenil Kajuho poezijo.

In življenje se mu je – morda ne po naključju – izpelo ravno v letu, ko praznujemo Kajuhoovo stoto obletnico rojstva.

Čebulovo življenje pa se je pravzaprav začelo na silvestrovo leta 1932, 20 minut pred polnočjo. Ampak – kot se je rad pošalil – je babica, ki je sodelovala pri porodu, rekla, da ga bo »za eno leto pomlajšal«. V rojstni list je zapisala 1. 1. 1933. To je vplivalo na marsikaj: na kasnejši vpoklic v vojsko, pa tudi – tako se pošali Čebulova Mojca – poročil se je zato kasneje.

Odraščal je v delavski družini in se, dojemljiv kot je bil, oblikoval kot dober poznavalec zgodovine in ljubitelj umetnosti. Po naravi senzibilen človek je razvil pretanjen občutek za vidno in slišno lepoto. Že v šoli je začel zbirati najprej drobne znamke in drobiž. Danes, ko je njegovo zbirateljstvo zaključeno, med drobnimi znamkami in največji starino v njegovi zbirki – traktorjem stoji nepregledna in neprecenljiva množica najraznovrstnejših predmetov.

Zbirateljstvo ni bilo le Čebulov način življenja, tudi vsa družina je dihala s tem, včasih težko. Hči Helena pravi, da so vsem tem starinam in mnogim dragocenostim navkljub živeli skromno. Res skromno, a vendarle bogato.

Bogato z izjemno lepimi trenutki, kot so bili topli poletni večeri. Pod česnjo, v roju kresnic in s čajem v porcelanastem servisu na pladnju so čakali zvečer atija, da pride iz službe. In ko je prišel, je bilo lepo. Pogovarjali so se – družina – vsi štirje in to je največ, kar lahko daš otroku. To je bogastvo.

Strastno zbirateljstvo starin je najbrž šele kasneje oblikovalo Čebulovo vizijo, ki se je delno že uresničila s stalno domoznansko zbirko v Vili Mayer. Nekoč v prihodnosti pa se bo morda Čebulova vizija v celoti udeležila: zbiral je namreč tudi za Šoštanj. Govoril je: »Ko ne bo več elektrarne, se lahko mesto preusmeri v kulturo, kulturni turizem. To je treba tlakovati že zdaj: ohranjati našo bogato preteklost za lepo prihodnost.« V fokusu Čebulove vizije je bil torej tudi Šoštanj, njegova dobrobit, blagostanje in prepoznavnost.

Tega pa se Šoštanj tudi vedno bolj zaveda in ceni Čebulov prispevek k ohranjanju lokalne kulturne dediščine.

Že pred desetletjem je bil Zvonetu Antonu Čebulu podeljen naziv častnega občana občine Šoštanj.

V slovo mu je spregovoril župan Občine Šoštanj Darko Menih:

»Spoštovana družina Čebul, cenjeni svetnice in svetniki Občine Šoštanj ter vsi zbrani.

Kot za vsakega od nas – brez izjeme – je tokrat prišel čas slovesa za Zvoneta Antona Čebula.

Še nekaj dni pred tem, ko se je poslovil, je v družbi njegovih najdražjih z zanj značilnim izjemnim zanosom zapel nekaj verzov pesmi Oj, Triglav, moj dom, kako si krasan!

S tem je simbolno zaobjel bistvo svojega značaja, poslanstva in življenja: poznamo ga kot dobrosrčnega, širokogrudnega in milega človeka, ki je neizmerno ljubil naravo in vsa živa bitja. Že v deških letih pa se je v njem začelo krepiti tudi zavedanje o širših družbenih okoliščinah sedanosti in preteklosti. Ti vtisi so mu vzpodbudili zanimanje za narodno in svetovno zgodovino ter umetnost. V njem so zanetili drobno iskro domoljubja, ki se je razplamtela v vzneseno zbirateljstvo starin. – In ravno to je bilo življenjsko poslanstvo Zvoneta Antona Čebula. – Rojenice so mu morale biti neizmerno naklonjene, ko so ga obdale z ljudmi in okoliščinami ter mu dale na razpolago čas in zmoglosti, da je lahko svoje poslanstvo tudi izpolnil.

Zvone Anton Čebul nas je zapustil – zapustil pa nam je bogato zapuščino, tako v materialnem kot v duhovnem pomenu. Skoraj osem desetletij je nastajala njegova neprecenljiva, nepreštevna in raznolika zbirka starin. Obsega tako navadne vsakodnevne predmete, nekatere stare več tisoč let, pa tudi mnoge dragocenosti, mojstrovine – umetelna dela večjih in nadarjenih rok v davni.

Že z manjšim delom starin iz Čebulove ogromne zasebne zbirke, ki jih stalno razstavljamo tu, v Vili Mayer, spoznavamo in predstavljamo izjemno bogato preteklost Šoštanja in okolice ter se z njo ponašamo –

OBČINA ŠOŠTANJ

kot je bila ta preteklost Šoštanja in tudi Slovenije v velik ponos Zvonetu Antonu Čebulu. Po njegovi zaslugi smo ozavestili in še vedno ozaveščamo, na kako lepem, mirnem in radodarnem koščku Zemlje bivamo in kako hvaležni smo lahko, da nam je dano poenotiti se s tem.

Sam se s ponosom vseskozi zavedam tudi privilegija in časti, da smo v Šoštanju deležni Čebulovega zanesenjaškega privrženstva Sloveniji ter njegovemu rodnemu in ljubljemu mestu. Svoje in naše življenje je Zvone Anton Čebul z neumorno strastjo plemenitil z védenjem o naših koreninah, iz katerih rastemo v prihodnost. Čebulov življenjski prispevek pri utrjevanju prepoznavnosti mesta Šoštanj ter njegova prizadevanja za ohranjanje kulturne dediščine so bila ovenčana leta 2011, ko mu je bil slovesno podeljen naziv častnega občana občine Šoštanj.

Ne samo lokalno, tudi širom Slovenije je bil Zvone Anton Čebul poznan kot velik rodoljub in zbiratelj starin, s katerimi je želel prebujati marsikje že prezgodaj zaspano narodno zavest. Zbirateljstvo je bilo zato odsev njegovih vrednot, poglavitna identiteta in hkrati orodje, s katerim je svoja prepričanja dobrohotno prenašal na druge.

Iskreno in neomajno je bil predan ideji slovenstva. Tudi zato mu je do zadnjih dni ostala v srcu domoljubna pesem Oj, Triglav, moj dom, ki se s poslednjimi verzmi zaključuje takole:

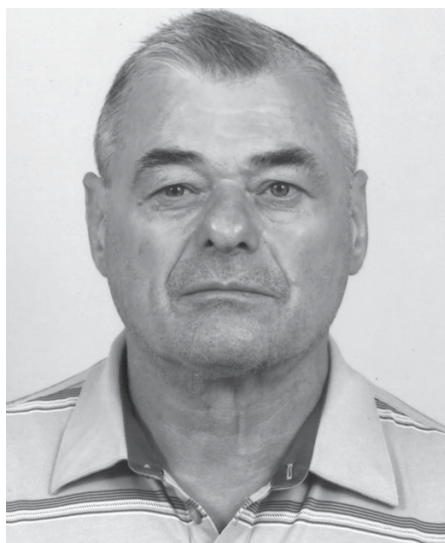
*In zadnja ko ura odbila mi bo,
pod tvojim obzorjem naj spava telo,
kjer radostno ptički naznanjajo dan,
oj, Triglav, moj dom, kako si krasan!
Tako se je od tega življenja poslovil Zvone Anton Čebul. Vendar nikakor ni odšel! – Ostaja z nami, v spominu, v naših srcih in tukaj, kjer je doma.*

Spoštovani svojci, v imenu Občine Šoštanj vam izrekam iskreno sožalje.»

Marjan Potočnik

Marjanova motorna žaga je utihnula

65-letni Marjan Potočnik, Foto osebni arhiv
ki se je smrtno ponesrečil
v gozdu.

V ponedeljek popoldan, 1. 8. 2022, se je na območju Topolšice zgodila tragična delovna nesreča. Pri sečnji v gozdu se je smrtno ponesrečil Marjan Potočnik z domačije Morn.

Ravne pri Šoštanj. Bil je zadnji julijski večer, ko je stric Marjan sedel pod 22 let staro lipo na svoji domačiji Morn v Ravnah pri Šoštanju. Ustavil sem se mimogrede, pa je pogovor stekel o lipi, s katere je sredi poletja že začelo odpadati suho listje. Rekel je, da bo počakal do jeseni, potem pa bo lipi odrezal vrh, da bo spomladi znova pognala. Kot da bi slutil, sem mu prisluhnil, ne vedoč, da je bilo to zadnje, kar mi je pripovedoval moj »boti«, kot smo strica klicali njegovi nečaki. Dan pozneje, v ponedeljek popoldan, se je v gozdu na območju Topolšice zgodila nesreča. Pri delu z vitlom je nanj padlo drevo, ki ga je pred tem podr, zaradi poškodb pa je umrl na kraju. Stric je opravljal sečnjo na hribu, od koder se je žaga slišala tudi k Mornovim, kot se pri Potočnikovih reče po domače, čeprav hrib že sega v sosednjo Topolšico.

Bili so krasna družina. Brat pokojnega – Vinko Potočnik je duhovnik in zaslužni profesor na Univerzi v Ljubljani, ki je imel le dober mesec pred tem zlato mašo. Marjan se je rodil kot osmi od desetih otrok na domačiji Morn, prvi pa je na svet privekal Vinko, znan slovenski teolog, sociolog, psiholog in pedagog. Za njim so se zvrstili še Marija, Martin, Franc, Jožica, Zala, Anica, najmlajši, zadnji pa je bil Jože, ki živi najbližje domačiji in je velikokrat tudi pomagal bratu Marjanu pri vsakodnevnih opravilih. Mornovi nikoli niso živeli v izobilju, so pa znali iz majhnega zgraditi ravno dovolj za preprosto življenje, ko si človek tu pa tam lahko še kaj poleg kmetovanja privoščiči. Ustvaril je kmetijo, ki je skromna, preprosta in vedno urejena. Njegovo veselje so bile tudi živali na kmetiji in vsako drevo v gozdu, ki je bil vedno zgledno urejen. Marjan je

bil preprost kmečki človek in je bil vaje vsakega dela. Srečo je našel v malenkostih, ki mu jih je namenilo življenje. Po očetovi smrti je namreč z ženo Marjano, dvema hčerkama in mamo ostal na domači kmetiji, na kateri je gospodaril celih 44 let. Po duši je bil veseljak, rad pa je pomagal tudi drugim. In to ne le pri tistih tipičnih kmečkih opravilih, ki terjajo spretnost in tehnično znanje. Velikokrat tudi samo za »bohlonaj«, kot radi rečemo.

NEČAK MARKO

A na prvi avgustovski dan se je Marjan sam odpravil na sečnjo v sosednji gozd, v katerem je poznal vsako smreko, kot da bi bila njegova. Žal je vmes posegla usoda in njegovo življenje se je v trenutku nepričakovano končalo. Pa čeprav je bil vaje dela v gozdu in vseh drugih kmečkih del. Trenutek – pa se krog življenja zaključil tako nepričakovano in nepredvidljivo, kot se je Marjanu.

Domačija Morn v Ravnah pri Šoštanju je zgledno urejena.

Foto Marko Potočnik

Lipa pred hišo Mornovih, pod katero sta se v nedeljo še zadnjič pogovarjala pokojni Marjan in njegov nečak Marko.

Foto Marko Potočnik

Razpis

OBČINA ŠOŠTANJ

KOMISIJA ZA PRIZNANJA
Trg svobode 12, 3325 Šoštanj

Občina Šoštanj, Komisija za priznanja na podlagi Odloka o priznanjih Občine Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj, št. 7/2011, 2/2018) objavlja

JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PODELITEV PRIZNANJ OBČINE ŠOŠTANJ V LETU 2022

1.
Javni razpis je objavljen za zbiranje predlogov za podelitev priznanj Občine Šoštanj v letu 2022. Podeliti je mogoče največ:
- tri Priznanja Občine Šoštanj,
- tri Plakete Občine Šoštanj.

2.
Predloge za podelitev priznanj Občine Šoštanj v letu 2022 lahko podajo:
- občani in združenja občanov iz Občine Šoštanj,
- zavodi, politične stranke, gospodarske družbe in druge pravne osebe s sedežem ali organizacijsko enoto v Občini Šoštanj ter subjekti lokalne skupnosti.

Posamezni predlagatelj lahko poda največ:
- tri predloge za podelitev Priznanja Občine Šoštanj in
- tri predloge za podelitev Plakete Občine Šoštanj.

Predlagatelj ne more za prejem priznanja predlagati sebe.

KRITERIJI ZA PODELITEV PRIZNANJ

Priznanje Občine Šoštanj

Priznanje Občine Šoštanj lahko prejmejo posamezniki, skupine ali združenja posameznikov, društva, organizacije, skupnosti, zavodi, podjetja in druge pravne osebe. Podeli se za takšna dejanja, delovanje, dosežke ali uspehe, ki so opazno izboljšali kvaliteto življenja ali dela občanov ali so opazno povečali razvoj v Občini Šoštanj ali ugled Občine Šoštanj na področju gospodarstva, znanosti, umetnosti, kulture, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, športa, humanitarnih dejavnosti ali katere druge dejavnosti.

Plaketa Občine Šoštanj

Plaketo Občine Šoštanj lahko prejmejo posamezniki, skupine ali združenja posameznikov, društva, organizacije, skupnosti, zavodi, podjetja in druge pravne osebe. Podeli se za dejanja, delovanje, dosežke ali uspehe, ki so kakorkoli pozitivno učinkovali na kvaliteto življenja ali delo občanov, na razvoj v Občini Šoštanj ali na ugled Občine Šoštanj na področju gospodarstva, znanosti, umetnosti, kulture, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, športa, humanitarnih dejavnosti ali katere druge dejavnosti.

4.
Predlog za podelitev priznanj mora vsebovati:
- podatke o predlagatelju (ime in priimek oziroma naziv, naslov stalnega prebivališča oziroma sedeža pravne osebe ali organizacijske enote),
- ime, priimek, datum in kraj rojstva ter naslov stalnega prebivališča, lahko pa tudi druge opredeljene oznake predlaganega prejemnika priznanja, če gre za posameznika ali skupino posameznikov,
- firmo oziroma registriran ali drug uradni naziv, sedež in organizacijsko enoto, lahko pa tudi druge opredeljene oznake predlaganega prejemnika priznanja, če gre za združenje posameznikov, politično stranko ali drugo pravno osebo,
- navedbo predlaganega priznanja,
- navedbo dejanja, delovanja, dosežka ali uspeha, zaradi katerega je predlog podan in utemeljitev predloga,
- listine, katere izkazujejo dejanje, delovanje, dosežek ali uspeh ter izpolnitev kriterijev za priznanje po predlogu, če obstajajo.

5.
Prejemnike priznanj Občine Šoštanj določijo s sklepom Občinski svet Občine Šoštanj. Podelitev priznanj Občine Šoštanj opravi župan praviloma na svečani seji Občinskega sveta Občine Šoštanj ob prazniku občine, ali ob drugi primerni priložnosti, kot je kulturna prireditev, športna prireditev ali druga javna prireditev, katere narava je skladna s priznanjem, ki se bo podelilo.

6.
Priznanja Občine Šoštanj ni mogoče podeliti prejemniku, če od predhodne podelitve priznanja po tem odloku temu subjektu ni poteklo najmanj pet (5) let.

7.
Predlagatelji naj predlog za podelitev priznanj podajo na obrazcu, katerega dobijo pri občinski upravi in na spletni strani Občine Šoštanj ter vložijo ali pošljejo na naslov Občina Šoštanj, Komisija za priznanja, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, **od 30. 6. 2022 do 7. 9. 2022 do 12. ure.**

Predlog mora biti oddan v zaprti kuverti z oznako »JAVNI RAZPIS ZA PRIZNANJA«. Prepozno predložene predloge, predloge, ki jih niso podali upravičeni predlagatelji in tiste predloge, ki so podane v nasprotju s tem razpisom, bo komisija izločila iz nadaljnje obravnave.

Predsednik Komisije za priznanja
pri Svetu Občine Šoštanj
Srečko Potočnik, l. r.

MARJETKA BLATNIK

Mestna knjižnica Šoštanj – september 2022

KNJIŽNI SEJEM

PONEDELJEK, 5. 9., 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu. Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepsajo dan strastnim bralcem in zbirateljem.

RAZSTAVE

**TOVARNA USNJA FRANZ WOSCHNAGG IN SINOV
SEPTEMBER, OKTOBER 2022**

Usnjarstvo je bilo nekoč ena izmed pomembnejših gospodarskih panog. Ob koncu 1. svetovne vojne je na Slovenskem delovalo 15 tovarn usnja. Največja in najsodobnejša med njimi je bila Woschnaggova tovarna usnja v Šoštanju, ki jo je ustanovil Josip Woschnagg leta 1788. Razstavo je pripravila Andreja Jurkovicnik.

KAJUHOVO LETO V VRTCU ŠOŠTANJ

Na otroškem oddelku je na ogled razstava otroških likovnih del o pesniku Karlu Destovniku - Kajuhu, kot ga vidijo otroške oči. Razstavljajo otroci Vrtca Šoštanj, enote Biba

BRALNI PAKET

PRIVOŠČITE SI ... ČAS ZA KNJIGO

Čas se ustavi v družbi dobre knjige, zato se pustite presenetiti in si postrezite s paketom treh romanov po izboru vaše knjižničarke ali knjižničarja.

PRIREDITVE ZA OTROKE IN MLADINO POZDRAVLJENA, VRTEC IN ŠOLA

(otroški oddelk Mestne knjižnice Šoštanj)
september, 2022

Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o prvem obisku vrtca in o začetku šole. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

